

MĚSTSKÁ KNIHOVNA
ČESKÝ TĚŠÍN

Staň se spisovatelem s...

Moje město

Z řeky hranice, z nádraží město

je věnováno 100. výročí vzniku města Český Těšín

Sborník prací 6. ročníku soutěže ve tvůrčím psaní

ČESKÝ TĚŠÍN

ČESKÝ TĚŠÍN
1920-2020

Úvod

Milí čtenáři,

letošní VI. ročník mezinárodní literární soutěže „Staň se spisovatelem s ...“ měl komplikovaný průběh vlivem pandemie Covid-19. Situace byla složitá nejen pro nás, ale i pro zahraniční partnery, takže letošní ročník proběhl nakonec jen na české straně, a i to v omezené míře.

Problém byl v tom, že jsme termíny soutěže museli kvůli opatřením několikrát měnit. Přestože měli žáci podle původního plánu českého partnera literární workshopy se spisovatelkou Klárou Smolíkovou v únoru, zakončení soutěže bylo nutné přesunout až na podzim roku 2020.

Toto působilo, že odevzdaných prací nebylo takové množství, jako v předešlých ročnících.

Děkujeme všem zúčastněným, kteří přes překážky práce odevzdali, a texty třech nejúspěšnějších pisatelů zveřejňujeme bez stanovení pořadí v tomto elektronickém sborníku. Do soutěže se zapojili: Jonáš Janík, Alžběta Dittrichová, Ema Šlehoferová, Liliana Janíková, Tereza Macurová, Kateřina Vitoulová, Ondřej Kovalčík, Simona Kaletová, Tereza Niemczyková, Kateřina Jelínková a Anežka Šlehoferová.

Poděkování patří také školám, které se zúčastnily Literárních workshopů, ZŠ Masarykova, ZŠ Pod Zvonek, ZŠ Slezská, ZŠ Ostravská a PSP Havlíčkova. Workshopy navštívilo celkem 71 žáků.

Přejeme všem příjemné počtení a zároveň zdravíme naše partnery v Polsku, Chorvatsku a Slovensku a těšíme se další společný ročník soutěže „Staň se spisovatelem s ...“ v roce 2022.

Jana Galášová
ředitelka Městské knihovny Český Těšín

Karolína Smolíková

Mgr. Klára Smolíková (1974), spisovatelka, scénáristka, lektorka a metodička. Autorka mnoha tváří, která působila na vedoucí pozici v Národním muzeu v Praze a Husitském muzeu v Táboře. Několik let pracovala na Pedagogické fakultě UK, kde vedla seminář mediální výchovy, a deset let učila tábořské studenty knihkupectví a knihovnictví. Je autorkou řady metodických materiálů a učebnic. Ke svým knihám připravuje úspěšné čtenářské workshopy, vede kurzy dalšího vzdělávání pro učitele a knihovníky.

Knihy, které publikuje, jsou určené nejen dětem.

Spolupráci v naší literární soutěži přijala už podruhé. Letošní ročník má připomenout výročí 100 let vzniku Českého Těšína a tak jsme společně vytvořili název soutěže „**Z řeky hranice, z nádraží město**“.

Na webových stránkách www.klarasmolikova.cz se o spisovatelce a její velmi bohaté činnosti dočtete více.

Sborník prací 6. ročníku soutěže ve tvůrčím psaní

Staň se spisovatelem s...
Klárkou Smolíkovou

Moje město

Z řeky hranice, z nádraží město

Městská knihovna Český Těšín
2020

VYDAVATEL:

Městská knihovna Český Těšín

Redakce: Jana Galášová, Dana Zipserová

Korektury textu: Šárka Linzerová, Dana Zipserová

Obálka, grafická úprava a digitální zpracování:

František Szymczysko

listopad 2020

Moje město

Z řeky hranice, z nádraží město

PÍSEMNÉ PRÁCE

Poušť

Zrovna jsem postavila vodu na svůj každodenní šálek kávy, když v tom zazvonil telefon. Nechala jsem ho vyzvánět. Při vši úctě, kdo by při zdravém rozumu mohl volat tak brzo ráno?

Zamyslela jsem se, jestli jsem náhodou nezapomněla na některého návštěvníka mého hotelu, ale nikdo mě nenapadal. A navíc v posledních letech bylo hostů tak málo, že zapomenout na někoho bylo skoro nemožné. Od té doby, co byla Česká republika oficiálně nazvaná pouští, si mohli dovolit cestovat jen ti nejbohatší.

Mé myšlenky přerušilo další ostré zazvonění. Identitu volajícího mohu vlastně docela jednoduše zjistit. Usmála jsem se a zvedla sluchátko. Volající řekl pouze jedinou větu: „Buď na místě v 8:49.“ Zavěsil a já okamžitě zvažněla. Víím, co to znamená.

Rychlým pohledem jsem zkontrolovala staré hodiny visící na zdi. Do příjezdu zbývá jen 10 minut. Káva bude muset tentokrát počkat.

Málem bych v tom spěchu zapomněla na šátek. Zatím byla venku sice zima, ale v průběhu dne se vždy až neuvěřitelně oteplilo.

Rychlým krokem jsem procházela ulicemi, jejichž jména už dávno zapomněli i ti nejstarší. Procházela kolem domů s okny zabeđenými tak, že by dovnitř nevklouzlo ani zrníčko písku, kterého bylo v ulicích požehnaně. A také jsem procházela kolem lidí, co zapomínali na všechno, co bylo. Znají jenom hlad a písek. Všudypřítomný písek. Tohle město se z něj už nejspíš nevzpamatuje. Zrovna jsem mýjela stařenku, ještě pohubřejší než já sama. Smutně se na mě podívala a odkulhala pryč. Zrychlila jsem krok. Do příjezdu zbývaly ještě tři minuty.

Uviděla jsem je okamžitě, jakmile jsem vešla do budovy bývalého vlakového nádraží. Vlaky tady ale nikdo neviděl už pěknou řádku let. Koleje se upravily tak, aby po nich mohly jezdit vozítka zvládající všechny nástrahy pouště. Jedno takové právě přijelo a vystoupili z něj čtyři lidé. Lidé natolik zoufalí, že byli ochotni zaplatit si mé služby. Stačilo mít pouhých pět pytlíků kávy a měli jste vše, co potřebujete k přechodu přes hra-

nice. Samozřejmě káva putovala ke mně, výměnou za ni jsem převedla lidi přes hranici. Slyšeli jste dobře. Ne zlato, ne šperky, ale obyčejná káva.

Ti čtyři se snažili vypadat klidně, ale viděla jsem jim na očích, že mají strach. Dokonale tady zapadali. Hubená těla a strach v očích. Byli jako ostatní, zoufale toužící po novém životě daleko odsud. Bohužel hranice jsou natolik dobře hlídané, že bez dobrého průvodce by neměli šanci přežít. Od toho jsem tady já.

Šeptem jsem jim nařídila, ať se chovají, jako by tady doopravdy patřili. Radši jsem se neohlížela, ale bojím se, že se jim to moc nepovedlo.

Když jsme procházeli obydlími části města, lidi nás jen tiše pozorovali. Nebála jsem se, že na nás půjdou žalovat. Svých problémů tady má každý dost. Nikdo z nich celou cestu nepromluvil. Dokonce i jejich pětiletá dcerka přestala plakat a tiše pozorovala okolí.

Vešli jsme do mého malého hotelu, kde jsem dostala svou odměnu. „Vyjdeme až se setmí“, rozhodla jsem. Taky jsem jim všem doporučila, ať se vyspí, protože budeme mít pernou noc. Sama jsem si sedla na okno a poslouchala ztichlou ulici. Do hodiny všichni spali jako mrtví. Já si v hlavě začala dělat plán, jak převést rodinu na druhou stranu řeky, aniž by se někomu něco stalo.

Nejdříve se probudila ta malá holčička. Její rodiče ještě spali a tak si přisedla ke mně. Chvilí mlčela, pozorovala písek na ulici. Pak ji to zřejmě přestalo bavit. A položila mi otázku, která se mi dlouho vryla do paměti: „Ty nám pomůžeš, vidíš, že jo?“ Zmátlo mě to a nevěděla jsem, co mám na to říct. A tak jsem jen přikývla. Mohla jsem jen doufat, že jim bude moje pomoc nějak platná. Vždy to byl risk. A já ho vždy podstoupila.

Holčička už nepromluvila. Brzy se probudili její rodiče a starší bráška. Vysvětlila jsem jim plán. Byl vcelku jednoduchý. Na jednoduchých plánech toho jde totiž nejmíň zkazit.

Už dávno jsem zjistila, že hlídky na hranicích se střídají co tři hodiny. Takže když se budou strážníci střídát, oni nenápadně vklouznou pod most a co nejrychleji řeku přeplavou ve skrytu stínu. Já se svým věrným revolverem je budu krýt, kdyby se něco zvrtilo. A taky že zvrtilo.

Všechno šlo dobře, než vstoupil nejmladší člen rodiny do vody. Holčička totiž začala kvůli studené vodě okamžitě plakat. V tu chvíli mi pokleslo srdce. S pláčem jsem nepočítala. Pokusila jsem se holčičce za-

krýt pusu, ale už bylo pozdě. Jeden z dvojice hlídačů se otočil naším směrem. Viděl nás.

Nejdál byl jejich syn, ale i ten byl sotva v polovině řeky. To nikdy, nikdy nemůže stihnout. Strážný zacílil zbraň, prst na spoušti. Srdce mi začalo bít dvakrát rychleji. Takhle to teda skončí? Představovala jsem si to jinak, ale to už je teď asi jedno.

V té chvíli v hlídačově obličejí cosi povolilo. Gestem naznačil „Budu vás krýt“. Přešel k druhému hlídači a začal s ním až přehnaně hlasitě klábosit. Natolik hlasitě, aby to přehlušilo dívčin pláč. Setřepala jsem ze sebe překvapení a popohnala rodinku k většímu spěchu. Mapu Polska jsem jim dala už v mém hotelu. Teď už je vše jen na nich.

O mnoho let později jsem se dozvěděla, že onen milosrdný hlídač má vlastní dceru, která v té době měla asi tolik, co malá holčička.

A ona rodina? O tři měsíce později došel pohled z jedné vesničky poblíž moře. Začali tam nový život bez hladu a bez písku.

A nakonec, kdybyste si někdy uvědomili, že chcete začít od začátku, víte, kde mě najdete.

Níšet'

Máme tady aktuální zprávu z města Níšet', které se nachází na levém břehu řeky Olše. Voda z břehů se vylila a zaplavila celé město. Zachránila se jenom železnice. Když se celá situace uklidnila, přijel zakladatel města Svatopluk, který byl informován o tragédii až později. Musel rychle jednat. Lidé potřebovali pomoc. Voda jim odnesla střechy nad hlavou, neměli co jíst. Dětem a seniorům domluvil přechodné ubytování v sousedním městě. Jedinou možností, jak tam lidi dopravit, byla železnice. Zbytek občanů se muselo začít podílet na výstavbě nového města.

Svatopluk přizval na pomoc své bratry Bořivoje a Metoděje. Měli šikovné ruce. Každý byl v něčem výjimečný. Bořivoj byl zedník, Metoděj tesař a Svatopluk hlavička. Všichni se sešli a vymýšleli, co by do takového města zakomponovali. Každý něco navrhnul, ale teď, kde začít? Nejdůležitější je postavit domy, obydlí pro občany, obchody se základními potravinami. Pomalu, ale jistě začalo vyrůstat nové město. Kromě obydlí se budovaly školy, nemocnice, cesty. Postupně se vraceli občané a město vzkvétalo.

Bratři byli pyšní, jak jim jde práce od ruky, ale zapomněli na jednu důležitou věc, a to, ochránit město před další živelnou pohromou. Lidé měli obavy z větších dešťů, báli se, že zažijí další povodeň. Připomínali to stále bratrům, ať s tím něco dělají, ale ti si byli jistí, že se tohle už opakovat nebude. Po pár měsících slávy přišel déšť, a opět zaplavil město. Naštěstí voda nezaplavila celý Níšet', ale byla to velká čára přes rozpočet. Bratři už neměli sílu řešit znovu tuto situaci, čelit výtkám lidu. Naštěstí si jejich problému všimnul jeden starý pán jménem Karel, který jim nabídl pomoc. Upozornil je na to, že pokud nemá město zničit další povodeň, je potřeba zpevnit břehy řeky a vymyslet nějaká protipovodňová opatření. Dali hlavy dohromady. Vyhloubily břehy Olše, zpevnily je kameny, aby se už taková situace nemohla opakovat.

Občané začali opět bratrům důvěřovat, ti dál úspěšně zvelebovali město Níšet', ze kterého se stalo nejžádanější město v kraji.

Těšínskými ulicemi

Staré pendlovky odbily osmou hodinu. Den se chýlil ke konci a slunce zapadalo. Babička Hanka netrpělivě vyhlížela své dvě vnučky z okna. Zatímco ony přijížděly vlakem do Českého Těšína.

Jejich cesta byla únavná a namáhavá. Totiž, když strávíte dvě a půl hodiny v letadle a k tomu prožijete všečen ten chaos na letišti „London Stansted“ a pak jedete vlakem z Ostravy ještě jednu hodinu, tak určitě nejste ve své kůži. Přestože Kate a Lotta byly náramně unavené, těšily se za babičkou na její pověstné povidlové buchtu.

Když holky konečně vystoupily na těšínském nádraží z vlaku, vypravily se Štefánikovou ulicí, která je dovedla k řece. Odtud už to měly k babičce po proudu řeky co by kamenem dohodily.

Katy a Lotta najednou stály před babiččíným domem. Hodně staré dveře se se skřípavým zvukem pomalu otevíraly. Vyšla z nich postava menšího vzrůstu oblečená v letních šatech a tenkém svetříku. Vlasy měla sepnuté do malinkého culíku. Babička Hanka vypadala na svůj věk velmi dobře a elegantně. Tenounkým hlasem řekla: „Vítejte u mě doma. Páni, vy jste ale vyrostly! Katuško, tebe si pamatuji, když ti bylo devět let. A tebe, Lotynko, když jsi byla úplné miminko. Jinak vás znám jen z fotografií. Musíte být velmi hladové...! Pojdte dovnitř, dáte si buchtu.“ V tu ránu se sestry usmály a vstoupily do domu. Buchtou chutnaly náramně dobře, tak jak je znaly od maminky, ale možná byly i trochu lepší.

Po večeři se holky přivítaly s dědou, který je provedl domem. Kate nejvíc zaujala tajemná půda, ale o ní se děda zmínil jenom ve zkratce. A tak se rozhodla půdu prozkoumat. Babička večer Lottě začala číst pohádku a právě tehdy se naskytlá příležitost, vydat se na průzkum. Schody na půdu dost skřípaly, takže bylo nemožné přejít, aniž by Kate někdo

slyšel. Doufala, že děda usnul při televizi. Musela si vzít baterku, protože na půdě vládla hustá tma. Docela se bála vstoupit, ale připomněla si, že dědu tam nic nesežralo. Půda jí připadala jako moc malá a nízká místnost, viděla malinkaté okénko, stůl, židli, velikou skříň a pár malých truhliček. Prošla místností až ke skříni, v ní nebylo nic zajímavého, jen několik sukní a kabátů, jediný slušný kus byly červené šaty, sice obyčejné, přesto ale hezké. Vedle skříně ležely truhličky, v nich byly jenom samé hadry. Zklamaná Kate si sedla ke stolu, dívala se z okna a naslouchala šumění řeky Olše. Po nějaké chvíli vstala a popošla ke dveřím. Cestou našlápla na prkno, které hlasitě zaskřípalo. Zaskřípalo tak nějak jinak, z pod něj vykukoval papírový okraj sešitu nebo knížky. Uvnitř stálo - DENÍK MARKÉTKY. Prolistovala si deníkem...

Nemohla se od četby odtrhnout, když vtom uslyšela babičku: „Haló! Katuško, kampak ses nám poděla?!, Kdepak jsi?“. Kate sešla se schodů s deníkem za zády. „Jdi už spát, Katuško“, řekla jí mile babička.

Další den byl nádherný. Holky se vzbudily a šly hned na snídani. Potom si Kate přečetla kousek z Markétčina deníku a psalo se tam:

Středa 2. května 1979

Dnes jsem uklidila celou Nádražní ulici, Hlavní třídu, podchody a most Družby... –

Najednou přišel děda a přerhl Kate ve čtení. „Pojďme se projít ven, prospěje nám čerstvý vzduch“, řekl děda. „Klidně a ráda, můžeme to vzít cestou k mostu Družby, pak Hlavní třídou, dojdeme k nádraží a vrátíme se Štefánikovou ulicí, co vy na to?“ navrhla Katy. „No panečku, ty toho o Těšíně ale víš! Dobrý nápad. Souhlasil dědeček.

Všichni se shodli, kudy půjdou na procházku, ale dědečkovi vrtalo hlavou, jak to, že Kate má takové znalosti. „Katuško? Odkudpak víš tolik věcí ohledně Těšína?“, zeptal se.

„No, víš dědečku, našla jsem na vaší půdě zajímavý deník. Podívej se. Nevíš, kdo je ta Markéta?“ Dědeček se zasníl a odpověděl. „Asi to bude bláznivá Markéta, co jezdila po městě, zpívala a uklízela.“ „A proč? Jak

vlastně vůbec vypadala?“ „Byla moc smutná kvůli nešťastné lásce.“ vzpomínal dědeček a pokračoval: „Vybavuji si paní menšího vzrůstu s hnědými dlouhými vlasy v červený šatech, kožíšku a s více zástěrami a sukněmi na sobě. Jezdila s dvoukolákem a lopatkou...“ Kate přerušila dědu ve vyprávění a řekla: „Dědo, ale já jsem zahlídla dvoukolák i lopatku ve sklepe.“ „Ale ano, máš pravdu. Je možné, že u nás v domě Markéta bydlela. Na půdě jsou nějaké ty sukně a tak... Ty nejsou od babičky. Víte co? Půjdeme se podívat po Markétčiných stopách. Projdeme se, kudy chodila Těšínská Viktorka.“ A tak se děda s babičkou a vnučkami vydali po stopách bláznivé Markéty. Pojďme s nimi.

Když se procházeli po Hlavní třídě, babička začala vzpomínat: „Tak tady jsou teď vietnamské obchody, ale kdysi tu byly jiné s kvalitním zbožím, například luxusní kožešnictví. A bylo to hodně vzácné vlastnit obchod na Hlavní třídě. Procházelo po ní mnoho lidí a každý si rád prohlédl krásnou výlohu a koupil hezké věci. Představte si, před zhruba 41 lety tudy procházela Bláznivá Markéta a uklízela, zametala a zpívala národní písně.“

Mezitím co si povídali, došli k vlakovému nádraží, kde Markéta v podchodu nejčastěji uklízela a zpívala...Slyšíte ji taky?

Čerešničky, čerešničky, čerešně,
vy stě sa mně rozsypaly na cestě...

MĚSTSKÁ KNIHOVNA
ČESKÝ TĚŠÍN

